

Chladnokrevníci s Jiřím Drábem na Šumavě.

NÁVRAT KONÍ NA ŠUMAVU

V pondělí 4. 8. byla v Událostech ČT odvysílána reportáž o ztrátovosti projektu „Návrat koní na Šumavu“. Po jejím zhlédnutí divák mohl získat dojem, že koně na Šumavě nepracují v lese, pouze občas dělají vyjíždky s kočárem a kočí jsou za svou práci ošetřovatele přepláceni.

Již rok jsem do projektu zapojen a se svými klisnami se snažím aktivně naplňovat studii, kterou na základě dvacetileté praxe vypracovali členové Centra rozvoje chovu Slezskeho norika, o.s.

aneb pohled kočího

Studii, která mimo jiné dopodrobna popisuje, proč je šetrná práce koně v lese pro přírodu důležitá; jakým způsobem provozovat práci s chladnokrevními koňmi tak, aby to bylo etické z hlediska chování ke koním; profesionální, co se týká vystupování a vzhledu kočího-specialisty a v neposlední řadě i to, jak tento obor může být finančně zajímavý jak pro specialistu, tak i zaměstnavatele, čili ZISKOVÝ.

Jak už to tak ale bývá, každá dobrá myšlenka má buď svého odpůrce, nebo zneužívatele. VNP Šumava se obě ještě před zpuštěním projektu spojilo v osobě exředitele Ivana Žlábka, který vy-

užil svého vlivu, stal se poradcem a začal projekt „Koně“ organizovat po svém.

V médiích se pan Žlábek prezentoval jako velký milovník a znalec koní, což možná je, nikoliv však koní chladnokrevných – právě v době jeho ředitelování došlo na Šumavě k největšímu úpadku pracujících koní v lese, a to vinou cenové politiky, koně znevýhodňující. Mylně také informoval o tom, že nechal zrekonstruovat mnoho stájí – pravda je, že stáje se musely rekonstruovat v době, kdy již v nich byli umístěni koně zakoupení speciálně pro tento projekt v píseckém hřebčinci.

Nebudu se rozepisovat o množství vybavení (např. saně, vozy), které pan Žlábek pro park nechal nakoupit; místo zde vyhrazené by nestačilo. Počáteční náklady ale za tyto věci šly zbytečně do statisíců, a přestože je nechci v žádném případě obhajovat, je nutné si uvědomit rozdíl mezi počáteční INVESTICÍ a ZTRÁTOU, jež byla popsána v reportáži ČT.

Ztrátovost projektu ale z velké části způsobil nákup koní. Nejen, že koně byli koupeni za přemrštěnou cenu, ale čtyři valaši pro naplnění cílů studie nebyli vhodní – stupeň jejich výcviku byl pouze „zaučen“, a tak se stalo, že dva neklidní museli být v lese ke kládě připřaháni za pomoci dvou lidí (možno vidět v reportáži ČT z loňského roku), druzí dva se v lese splašili a utekli i s kládami a nakonec i s pracovním vozem. Vše pod odborným dozorem tří lektorů z kurzu píseckého hřebčince „Kočí v lesní těžbě“ – pana Žlábka, pana Maršálka a pana Zasadila. Zjistilo se, že otec dvou plašících se valachů (bratrů) je jankovitý, což je povahová vlastnost, která se

často dědí, ovšem i přesto se zmiňovaní pánové rozhodli koně převychovávat a později využívat při vození turistů! Zasvěcený čtenář ví, že převychování skončilo splašením se na květnové soutěži v Č. Budějovicích a zraněním dvou lidí, čímž se naštěstí definitivně upustilo od úmyslu tyto koně využívat.

Finanční ztráta byla velká, neboť se platilo převychování koní a příjem za vyjíždky s turisty generovaly pouze dva páry koní místo čtyř, a příjem z práce v lese pak také pouze dva. A zde se dostávám k dalšímu důvodu, proč je dle mé zkušenosti projekt ztrátový.

Za prvé byla od počátku obrovská neochota některých vedoucích lesnických pracovníků napláňovat pro koně práci tak, aby peníze vydělávali, a za druhé jsem několikrát narazil na nevdělané hajné, kteří nevěděli, do jakých terénů je kůň vhodný! Nepochopili myšlenku, že „kůň je vhodný tam, kde mechanizace ne“, a tak jsme často byli vysíláni do míst, kde by se stroje možná mohly rozbít, nebo třeba utopit v močále. Oč cennější je však živý tažný kůň, jehož vycvičit pro plnohodnotnou práci v lese trvá několik let!

Proto cízí harvestory a vyvážecí soupravy běžně pracovaly na velkých zakázkách v mladých porostech, kde sice dělaly velké škody, ale hlavně to rychle přibývalo, zatímco my kmenoví zaměstnanci byli nasazováni na malé úkoly například do tak prudkých svahů, kde se dřevo muselo tahat za pomoci kladky, nebo mezi kameny, kde zlomenina koni hrozila na každém kroku, případně do mokřin, kde se koně běžně bořili až po břicho. Práce v takových lokalitách sice byla

důležitá z důvodu boje proti kůrovci, případně kvůli ochraně přírody, jenže rozhodně se nedá mluvit o ziskovosti. Naštěstí ale byly i úkoly v dobrém terénu, tak říkajíc za odměnu, například ty, kdy jsme vyvážecí soupravy nahrazovali a klády rovnali přímo pro odvoz kamionem – to jsme si s koňmi lebedili a často byli i oceněni od stovek kolemjdoucích návštěvníků parku.

Přístup některých kolegů ke koním mne donutil situaci dokumentovat – po nasbírání dostatečného množství důkazů jsem je chtěl předložit vedení i s návrhem řešení. Bohužel se za rok mého působení na Šumavě pouze třikrát stalo, že práce pro koně byla většího rozsahu a zisková, proto jsem na svém územním pracovišti s koňmi vytěžil „pouze“ 600 m3 dřeva, což je pro park příjem přes milion korun. Tato částka bohužel vůbec do provedeného auditu nebyla přiznána, což opět nasvědčuje snaze některých lesníků projekt Koně sabotovat.

Po ročním působení v Národním parku Šumava jsem přesvědčen, že s národními plemeny chladnokrevných koní a vzdělanými specialisty se dá pracovat eticky, na úrovni, také pro potěchu návštěvníků a především ziskově – když se chce! A zdá se, že po předložení informací o tom, jak byl projekt brzděn konkrétními lidmi, chce situaci řešit i ředitel parku, a to za pomoci autorů studie, nikoliv poučených laiků. Jak to dopadne, budeme vědět v den výtisknutí tohoto čísla Jezdecktví, věrme ale, že šumavský projekt se podle plánu stane modelem pro celou ČR a později i Evropu a že Návrat koní ze Šumavy se konat NEBUDE ©

Jiří Dráb

VYJÁDRĚNÍ

Projektu „Návrat koní na Šumavu“ předcházelo vypracování studie „Využití národních plemen chladnokrevných koní v regionu Národního parku Šumava“ (dostupná na i-netu). Zájem vzešel ze strany NPŠ a CHKO. Je to praktický manuál, který má dvě hlavní části: část technologickou – efektivní výroby koňmi v lesním hospodářství (LH) v oblasti ochrany přírody, a část publicity a vztahu k veřejnosti (tzv. PiáR), včetně doplňkových aktivit. Studie vycházela z možnosti, jež nabízí region, a z možnosti nabízených profesionálním i volnočasovým chovem chladnokrevných koní, včetně uplatnění. Tedy velká šance pro genuzi oboru, hlavně tím, že model bude funkční ve „státních“ podmínkách, a jak víme – státní lesy udávají směr a cíl.

Vycházeli jsme z ekonomiky provozu a znalosti českých poměrů, z mezinárodních zkušeností a z nabídky nových technologií s tradičním pohonem/potahem. Platformou studie

byly i praktické zkušenosti z podnikání v chovu koní, tedy rovná příležitost k vytvoření sítě služeb a odbytu pro chovatele. Primární důvod pro projekt však bylo vytvoření příležitosti pro plemena v genetických rezervách, která mají důvod existence a svého šlechtění spojený s pracovním tažením využitím, v souladu s metodikou pro GZ a která si neměně zaslouží ochranu státu. K realizaci projektu bylo nutné vytvořit od prvopočátku přesvědčený a dobře komunikující tým, nezávislý na politické atmosféře budoucích voleb. Další podmínkou byl personální výběr a výběr vhodných, prověřených koní k pozitivní motivaci samotných specialistů s koňmi, dále pragmatický výběr materiálního zajištění. Koordinátorem projektu byl jmenován bývalý ředitel NPŠ a CHKO Ing. Ivan Žlábek, který byl jistě výborný nadřízený, ale – jak se sám označoval „poučený laik“ v chovu chladnokrevníků – a tím bohužel nemohl naplnit koordinující manažerskou pozici.

Kardinální zářez nastal ve chvíli, kdy připustil vznik dvou výcvikových týmů přizváním ideově nezajímavých „mozků“ ze zemského hřebčince, kteří mají svá jména. Nastala atmosféra kontraproduktivního a demotivujícího prostředí, které jsem po několika malých, úspěšných PiáR akcích dobrovolně opustila s myšlenkou, že přenechám prostor pro úspěch projektu zdatnějším.

Cílem mého vyjádření není sdílení hořkosti na „bylo nebylo“. Cílem je odborné vyjádření lítosti a současné obvyklé občanské „nahrkání“ nad tím, jaký výsledek nese polovičatá a nepochopená práce a jaké důsledky je nutné následně překonávat. Finální náprava stojí ve výčtu více úsilí a negativní medializaci. Chladnokrevníci mají po auditu několikamilionovou ztrátovou publicitu, ač nemohu přehlédnout úsilí současného „ochranářsky“ smýšlejícího ředitele Mgr. Pavla Hubeného uvést věci na pravou míru.

Publicita je asi taková: obecně se vůbec nic neví o plemenech koní v genetických rezervách a o důvodu jejich ochrany, koně jsou prodělečný projekt s milionovými dluhy, naprosto nevykonná přežitá sentimentální maličkost od doby orkánu Kirilla. Pozornost se upoutala na region Šumavy, kde došlo k renesanci podnikání v ubytovacích kapacitách díky projektu „Koně“, nikoliv k renesanci chladnokrevníka v životním prostředí díky ubytovatelům. Řešení projektu proti sobě často stavělo konkrétní osoby, lesníky a fořty nevyjímaje. Očekávaný personální boom „kočáků“ nenastal, ale naštěstí (!) se oddělilo „zrno od plev“ jak v rovině lidské, tak v rovině zaměstnaných koní. Osobní profit na projektu všem zúčastněným přeji, je důkazem toho, že to nebyla mamná věc. Všechny skutečnosti mají svá data, působení ze strany tvůrčího týmu má své zápisy a další dokladovatelné výstupy.

Jindřiška Svobodová, spoluautor studie a členka realizačního týmu

VYJÁDRĚNÍ

Před rokem (přesně 21. 5. 2013) jsem vydal a zveřejnil Prohlášení (dohledatelné na internetu na stránkách Centra slezskeho norika), ve kterém upozorňuji, že se řešení projektu, vyplývajícího ze studie „Využití národních plemen chladnokrevných koní v regionu Národního parku Šumava“ nebudu účastnit za přímého vlivu konkrétních neerudovaných osob. Projekt

se při jejich působení a nepochopení stane rentabilním až ztrátovým. A tak se bohužel stalo. Nabízím své síly a zkušenost Mgr. Hubenému, aby měl příležitost reputaci „chladnokrevného“ projektu na Šumavě obrátit ve prospěch všech, kteří mne kontaktovali se zájmem o solidní službu národnímu parku. Josef Svoboda, spoluautor studie, člen realizačního týmu